

**Opinia Senackiej Komisji ds. nauki Uniwersytetu w Białymstoku
w sprawie projektu rozporządzenia MNiSW w sprawie kryteriów i trybu przyznawania
kategorii naukowej jednostkom naukowym z dnia 27 października 2011 r.**

Senacka Komisja ds. Nauki UwB wyraża przekonanie, że zasady kategoryzacji jednostek naukowych powinny być znane przed rozpoczęciem okresu, który podlega ocenie. Jednostki mogą się wówczas przygotować do oceny i prowadzić odpowiedzialną politykę naukową. Formułowanie kryteriów oceny jednostek, praktycznie po zakończeniu ocenianego okresu działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostek nie spełnia postulatu przejrzystości ocen. Ponadto dorobek jednostek z lat 2008-2009 będzie oceniany ponownie wg zupełnie innych zasad.

To nasuwa pytanie czy np. monografie, które opublikowane zostały w roku 2008 mają być punktowane wg starych czy nowych zasad (liczby punktów)? Czy MNiSW udostępni wykazy czasopism wraz z punktacją, która obowiązywała w latach 2008, 2009, itd.? Wiadomo przecież, że w ostatnich latach punktacja ta zmieniała się nawet kilkakrotnie w ciągu roku.

W kolejnych latach takie wykazy powinny się pojawić na początku danego roku (nie na koniec roku), aby można było świadomie wybierać czasopisma o znanej, ustalonej liczbie punktów (to jest jednym z elementów prowadzenia świadomej polityki naukowej!!). W przypadku zatrudnienia na wydziale osób reprezentujących różne grupy nauk, np. na wydziale humanistycznym specjalistów z grupy nauk o sztuce i twórczości artystycznej nie ma możliwości zaliczania dorobku artystycznego tych osób (koncert, autorstwo utworu, wystawa) do osiągnięć naukowych i twórczych wydziału (w grupie nauk humanistycznych liczą się jedynie publikacje i patenty). Ta sytuacja dotyczy również innych grup nauk.

Inne szczegółowe uwagi:

Rozdział 2. Kryteria oceny jednostek naukowych

§5.2.4.c (str. 3) Czym kierowano się tworząc nowe definicje konferencji krajowej i międzynarodowej? Czy w przypadku, gdy na konferencji będą naukowcy z 4 ośrodków, to „wydarzenie” nie jest konferencją? Czy przy kategoryzacji w 2012 podczas przygotowywania ankiet jednostek będziemy zmuszeni do przeliczania list uczestników konferencji, które odbyły się 4 lata temu? Częstą formą prezentowania wyników badań na konferencjach, oprócz referatów (wykładów), są komunikaty (15-20 min) oraz plakaty. Nie jest jasne, czy sformułowanie „czynnych uczestników prezentujących referaty” uwzględni również takie formy prezentowania wyników, czy dotyczy jedynie wykładów. W żadnej z kart kompleksowej oceny jednostki naukowej nie znalazły się punkty za wygłoszenie referatów na konferencjach międzynarodowych (zagranicznych).

§5.3.3. (str. 4) W zakresie materialnych efektów działalności naukowej pojawił się fundusz płac, a nie całkowita suma przeznaczona na prowadzenie badań naukowych. W projektach badawczych finansowanych przez MNiSW zwykle planowane były minimalne

wynagrodzenia (rzędu 5-20%) wartości projektu, aby całkowity budżet projektu nie był zbyt wysoki. Taki zapis promuje jednostki, które środki na badania przeznaczały w większości na wynagrodzenia wykonawców projektu. Zapis ten jednocześnie „karze” jednostki, które prowadzą badania interdyscyplinarne i wykonawcami projektu są specjaliści z innych jednostek (Wydziałów, uczelni). W przypadku takiego zapisu ocenia się jednostki za zdobywanie środków, a nie za ich efektywne wykorzystanie – nie ocenia się efektów prac!

§5.4.2. (str. 5-6) W naukach o życiu środki finansowe uzyskane na realizację projektów badawczych liczone są dwukrotnie – w zakresie potencjału naukowego jednostki naukowej oraz w zakresie materialnych efektów działalności naukowej

§6.4.2. (str. 8) W ocenie PAU bierze się pod uwagę liczbę zorganizowanych konferencji naukowych bez zastrzeżenia, że są to konferencje o zasięgu krajowym bądź międzynarodowym.

§6.3. (str. 9) „za publikację w czasopiśmie umieszczonym w wykazie, o którym mowa w ust. 2, przyznaje się liczbę punktów według wykazu obowiązującego na koniec roku, w którym ukazała się publikacja”. Ponieważ ankieta obejmuje 4 lata, podczas których punktacja czasopism zmieniała się kilkakrotnie, taki sposób liczenia wydaje się bezzasadny. W takim wypadku konieczny jest oficjalny ministerialny wykaz punktów za publikację w danym czasopiśmie (lub odsyłacz do źródeł) obowiązujący w danym roku od 2008 do 2011.

W paragrafie **§7.1.1.**(str. 9) podaje się definicję liczby N. Czytamy: "w przypadku uczelni - będących pracownikami, o których mowa w art. 108 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.2)), oraz pracownikami naukowo-technicznymi i inżynieryjno-technicznymi, zatrudnionymi w celu wykonywania prac pomocniczych w badaniach naukowych oraz prac usługowo-badawczych".

W jaki sposób weryfikować liczbę pracowników inżynieryjno-technicznych zatrudnionych w celu wykonywania prac pomocniczych w badaniach naukowych oraz prac usługowo-badawczych? W części są oni zatrudnieni do obsługi sprzętu i aparatury naukowej wykorzystywanej do prowadzenia dydaktyki, lub jako pracownicy pomocniczy do działań organizacyjnych. Czy na podstawie oświadczeń pracowników? Postulujemy, aby wrócić do definicji liczby N z poprzedniego rozporządzenia z roku 2010.

Ewentualnie możliwe byłoby wprowadzenie dodatkowego parametru określającego stopień zaangażowania pracowników naukowo-technicznych w badania. W danych do GUS-u podaje się np. tzw. EPC (ekwiwalent pełnego czasu pracy, ok. 0.5-0.8) poświęconego badaniom, reszta czasu pracy tych pracowników poświęcona jest sprawom dydaktyki i sprawom organizacyjnym. Ogólnie: waga pracowników naukowo-technicznych powinna być mniejsza niż pracowników naukowych.

§7.1.3. (str 10) Liczba N: „Liczbę $3N$, o której mowa w ust. 1, pomniejsza się o liczbę $2N_0$, gdzie N_0 jest liczbą pracowników uwzględnianych przy określaniu liczby N zgodnie z ust. 1, którzy w okresie poddanym ocenie nie opublikowali żadnego artykułu naukowego w czasopiśmie wymienionym w wykazie ogłaszającym przez Ministra lub monografii naukowej, lub rozdziału w monografii, ani nie byli autorami patentu, wzoru użytkowego lub dzieła artystycznego”.

Ten zapis doprowadzi do sytuacji, że jednostki naukowe, aby dobrze wypaść w kategoryzacji będą dopisywać do publikacji osoby, które nie brały udziału w badaniach, gdyż w ten sposób unikną zmniejszenia liczby punktów.

§7.6. (str 10) „*Liczba najważniejszych monografii brana pod uwagę w ocenie, w grupie nauk humanistycznych i społecznych oraz w grupie nauk o sztuce i twórczości artystycznej nie może przekroczyć 40%, a w pozostałych grupach nauk 10% liczby wszystkich publikacji z okresu poddanego ocenie*”.

Tak duża różnica w proporcji zgłaszanych czasopism i monografii w stosunku do zasad obowiązujących podczas niedawnej parametryzacji, zwłaszcza stosowana wobec publikacji, które ukazały się w okresie, kiedy obowiązywały inne kryteria oceny i inna polityka naukowa jednostek humanistycznych, jest nieuzasadniona.

Rozdział 3. Tryb przeprowadzania kompleksowej oceny jednostki naukowej

§9.2. Niejasny jest sposób tworzenia przez komisje Komitetu modelu jednostek referencyjnych. W jaki sposób, na jakim poziomie, i wg jakich kryteriów będą określane minimalne wartości ocen, jakie powinny uzyskać jednostki naukowe danej kategorii? Wartości tych ocen powinny być podane już w rozporządzeniu.

§10.6 Obliczanie końcowej oceny i kwalifikowanie do kategorii A (w tym A+), B lub C to zupełna nowość (Załącznik 8). Algorytm jest skomplikowany, niemożliwa jest chyba również weryfikacja liczby uzyskanych w ten sposób punktów, brak będzie zatem podstawy do zwrócenia się o ponowne przeliczenie punktów w przypadku pojawienia się wątpliwości jednostki. Wiadomo, że w poprzedniej kategoryzacji popełniono wiele błędów i wiele jednostek, które zwróciły się z takim wnioskiem uzyskało wyższe kategorie naukowe.

§11.1. Co oznacza „prestżowa” konferencja, program, projekt lub nagroda. W przypadku takiego sformułowania interpretacja może być bardzo dowolna.

§11.2 Czy konieczne jest podawanie listy programów, w ramach których realizowane projekty są dodatkowo punktowane? Ta lista na pewno nie jest pełna, a obecnie tworzone są inne, nowe programy (które z czasem staną się równie prestiżowe) np. HERA, itp.

Uwagi do Załączników:

Zasady punktacji prac współautorskich podano w przypisie 2 na stronie 37. Za pracę np. w czasopiśmie 32-punktowym jednostka dostaje 16 punktów (gdy jest odpowiednio wielu współautorów). Praktycznie znaczy to, że praca ta nie ma żadnego wpływu na ocenę jednostki, co w oczywisty sposób "karze" pracowników jednostki za współpracę (zwykle międzynarodową). W ten sposób zamiast promować współpracę międzynarodową, będzie się ją ograniczać.

W tej chwili publikowanie prac współautorskich w najlepszych nawet w ramach nawet najlepszych na świecie kolaboracji obniża ocenę parametryczną jednostki w porównaniu z sytuacją, gdy ten sam autor rezygnuje ze współpracy międzynarodowej i publikuje prace w czasopismach o średnim prestiżu (np. za 20 punktów).

W ankiecie oceny parametrycznej jednostek humanistycznych i społecznych podręczniki akademickie nie są punktowane.

Podczas oceny udziału jednostki w rozwoju kadr naukowych spoza jednostki (4.2 str. 28) promowane są duże uczelnie. Żadna mniejsza jednostka nie ma szans na dobrą ocenę tej pozycji, szczególnie gdy w niedawnej przeszłości (inwestując duże środki w rozwój własnej kadry) uzyskała uprawnienia do nadawania stopnia doktora lub doktora habilitowanego.

Baza laboratoryjna: *wdrożone międzynarodowe systemy jakości przyjęte w Unii Europejskiej* nie zostały zdefiniowane dziedziny, w których te systemy jakości wdrożono.

Uwagi techniczne:

W rozporządzeniu oraz w załącznikach w grupach różnych nauk stosowana jest niejednolita terminologia, np. *stopień doktora uzyskany przez pracownika jednostki* (grupa nauk humanistycznych i społecznych) vs. *za każdy nadany pracownikowi jednostki stopień dr n.* (nauki o życiu), znajduje się również wiele powtórzeń.

Dr hab. Beata Godlewska-Żyłkiewicz, prof. UwB

Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą
Uniwersytet w Białymstoku